

J. Kržič
ur. Kržič.

VRTEC.

Časopis s podobami
za slovensko mladino.

Uredil
Anton Kržič.

Štirideseti tečaj 1910.

V Ljubljani.

Založilo društvo „Pripravniški dom“.

Natisnila „Katoliška tiskarna“.

~~1999~~
VII 28137 B, f

Pridržujejo se vse pravice do sestavkov, priobčenih v „Vrtcu“.

KAZALO.

Pesmi.	Stran	Povesti, pripovedke, bajke, basni, popisi in slike.	Stran
Stanko gre na romarsko pot	1		
Kdaj	7	Iz knjige sirot 2, 18, 34, 50, 66, 90; 106, 122, 138, 154, 170,	186
Kaznovana bahavost	17	Zadnji savski brodar	8
Dedek naš	26	Krt	22
Padaj, sneg!	26	Med mladimi zajčarji	23, 40, 58, 81, 98, 115, 146
Sem priletite, ptice! (S sliko)	27	Smrt v Skalčevi družini	28
Drevje tarna	29	Reka in vrelec. (Basen)	46
Slutnje	33	Brez truda ni napredka	55
Zvonite, zvonovi!	39	Majev večer v gozdu	76
Na Cvetno nedeljo	39	Pomladne basni:	
Pridi, vesna!	45	1. Kos in pastiričica	79
Vesela novica	49	2. Slavec, potok in vrba	80
Poj mi, ptičica!	49	3. Lastavica in kanarček. — 4. Trije škrjančki	94
Ubiti vrček	57	„Kancelijski“	97
Večer	61	Pestunja. (S sliko)	111, 132
V tujem gozdu	65	Kdo je srečnejši?	143
Doba radosti: Tiho, tiho kar čez noč... Spet, kot nekdam. — Na pot! — Pomlad podi skrbi. — Starčkova pesen	86	Rak in vodni drsalec. (Basen)	150
Vaška deca. — Pesem škrjančkov. — Spomini. — Kaj zame nič?	87	Dimnikarji. (Slika iz vasi)	165
Vse kot nekdam. — Pojte, le pojte! — Morda?	88	Medved in lisica. (Basen)	167
Najlepše rože	89	Pot v cerkev. (S sliko)	179
Ko bi mogel	95	Polh piše polhu	181
Oj sijaj!	95	Stara mati božičuje	193
Kadar smehlja se	97	Odmev božične noči	194
Iz kresne noči	102	Skrbi in radosti božične noči (Slika)	195
Pred žetvijo	105		
Pastir	105	Naravoslovni in prirodoslovni spisi.	
Domotožje	121	Mladi zvezdoznanc:	
Na planine!	129	Solčni in lunin mrak	14
Selske slike	137	Premičnice našega osolnčja	29
Zaspancem	151	Zvezde repatice	46
Z Bogom	153	Zvezdoznanstvo, zvezdarna	62
Tja na južni vrt	164	Žabjak „Zelena mlaka“	71
Poredni pač oblaki so!	169	Glasovi od „Zelene mlake“	117, 130
Sveta noč	185		
Beflehemske pesmice: Pesem angelcev — Veselo oznanilo. — Kot še nikdar nocoj.	197	Poučni sestavki.	
Angelci božji	198	Modrost v pregovorih domačih in tujih:	
		Brzda	120
		Car. — Cedilo	136

	Stran
Cekin. — Celiti	152
Celiti. — Cena	168
Cerkev	184

	Stran
Otrok	136
Jakoba Alešovca Izbrani spisi III.	184

Zabavne in kratkočasne reči.

Izpremenjevalna naloga	16
Šaljiva vprašanja . . . 16, 88, 120, 152,	184
Piramida	48
Zastavice 88, 120,	152
Naloga	184

Novi listi in knjige.

Jakoba Alešovca Izbrani spisi I.	48
Julij Slapšak. Turki pred svetim Tilnom .	88
Sv. Ciril in Metod, apostola prave vere in edinosti	136
A. M. Slomšek o sv. Cirilu in Metodu .	136

Slike.

Pozimi	9
Ptičice pozimi	27
Otroci pri zajčkih	41
V šolo se odpravlja	56
Žaba s hroščem na poti	72
Tri deklice pevajoče Marijine pesmi .	84—85
„Kancelijski“	96
Pestunja	112
Otroci z zajčkom	128
Sanje očaka Jakoba	144—145
Dimnikar	160—161
Pot v cerkev	180
Mucki in kukovica v uri	192
Zvezdoznanske slike 14, 30, 31, 32, 47,	63

gly'auel

V R T E C

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 1. V Ljubljani, dne 1. januarja 1910. Leto 40.

Stanko gre na romarsko pot.

Nашega očka
pa očke bolé,
kaj so sklenili,
da jim ozdrave.

K sveti Luciji
na romarsko pot
zaobljubili
na nje so se god.

„Sveta Lucija
nam zdravje deli,
bistre poglede,
pa zdrave oči.“

K mizi so modro
sklonili glavó:
kakšnih reči naj
s seboj si vzemó.

Kučmo in pipo
pa škornje nové,
kožuh in sanke
pa — Stanka, sevé.

Kučma bo grela,
ker nimajo las;
pipa gorela,
da krajši bo čas.

Kožuh pokrival
že trudne kosti,
sanke drčale
čez bele vasi.

Stanko bo vriskal
na potu vesel,
v cerkvi pa molil
in verno velel:

„Sveta Lucija,
ti zlato srce,
našemu očku
daj očke zdravé!“

Silvin Sardenko.

Iz knjige sirot.

Josip Vandot.

I.

epo jutro je bilo vstalo tisto nedeljo tam za belimi gorami. Svetilo se je solnce, kakor že dolgo ne. Popolnoma modro nebo je bilo tako visoko in nedosegljivo, in bele gore so se pokrile z neko modrikasto, prozorno barvo. Blestel je tam gori samo beli, večni sneg, ki ne skopni ne v žarečem solncu, ne v gostih nalivih planinskega dežja. Stric Jožef, stari vojak, je šel od doma in je počasi hodil ob bregu šumečega potoka. Tuintam se je ustavil in gledal globoko dol v kamenito strugo gorskega potoka. Pri srcu mu je bilo dobro in prijetno... Glej, stari dnevi so prišli in mu je zrastle dolga siva brada. A če so prišli stari dnevi, pa so vendar ostali spomini na mlada leta in ti spomini so prijetni in sladki...

Stric Jožef, stari vojak, je udaril s palico ob tla in se napotil dalje po peščenem potu. Tam daleč, tam daleč so ga pozdravljali beli snežniki in ga vabili k sebi, v dehteči raj planinskih rož.

Nasmehnil se je stric Jožef. — „Ej, minila so moja leta,“ je pomislil. „Nič več ne bom nosil belih šopkov s sivih gorâ... Priletela je kroglja na krvavem bojišču; zadela me je, in moja kri je močila sovražno zemljo. Vso moč mi je vzela — in zdaj sem star in nadložen...“

Žalosten je postal stric Jožef, stari vojak. V tla je gledal in stopal počasi po beli peščeni poti.

Takrat pa je prihitel nasproti Jozov Grega, planinski pastir. Težke in neokretne lesene coklje so udarjale glasno ob tla, da se je že oddaleč slišalo, da prihaja Jozov Grega, planinski pastir. Urno je prestavljal svojo dolgo in ravno palico in delal velike korake. Mudilo se mu je v vas; a stric Jožef, stari vojak, ga je ustavil.

„Kam se ti mudi? Kaj te je prineslo v dolino, o Jozov Grega?“ je vprašal stric Jožef, stari vojak.

Jozov Grega se je ustavil za nekaj trenutkov in odgovoril: „Novico prinašam, grozno novico, stric Jožef... Našel sem gospoda — tam pod Razorom sem ga našel. V jarku leži, razbito glavo ima in je mrtev — ves je mrtev... Pomisli, stric Jožef — ves je mrtev.“

Stric Jožef, stari vojak, se je prestrašil. Palica mu je padla iz rok in sklenil je stare roke.

„Mrtev je, praviš, Jozov Grega? — Pa gospod je?... Oj, Grega, to je gotovo profesor Žitnikar! Že tri dni ga pogrešamo, a njega ni odnikoder. Povej no, Grega, kakšen je tisti gospod tam pod Razorom?“

Zamislil se je Jozov Grega za trenotek, potem pa je odgovoril: „I, no — gospod je... Dolgo črno brado ima in mrtev je revež, mrtev.“

„Je že profesor Žitnikar!“ je vzkliknil stric Jožef. „Oj, Grega — mati ga išče že tri dni okrog in joka in prosi ljudi, naj ji poiščejo ljubega sina. Veliko nagrado bi dala tistemu, ki ga najde . . . In ti si ga našel, Jozov Grega, in ti dobiš nagrado. Ti si ga našel — a našel si ga mrtvega . . .“

A Jozov Grega ni več slišal strica Jožefa, starega vojaka. Zoropotale so zopet nerodne, lesene coklje, in Grega je hitel v vas pravit žalostno novico. Stric Jožef je pa pobral svojo palico s tal, stopal počasi proti hišam in zdihoval žalostno.

In glej — še preden je došel do prvih hiš, sta mu pridrdrala nasproti dva vozova. Sedeli so tam gospodje; Jozov Grega je sedel tam in zdravnik in župan, in še dosti drugih gospodov je sedelo tam. Pošteno se je odkril stric Jožef, a nihče mu ni odzdravil. Srečaval je ljudi, ki so vreli iz hiš in se sestajali na ulicah. Izpraševali so se in so si odgovarjali samimsebi.

„Oj, ljudje, našli so profesorja Žitnikarja,“ jim je govoril stric Jožef, stari vojak. „Jozov Grega ga je našel . . . Pod Razorom leži — razbito glavo ima in je mrtev, ves mrtev . . . Saj pravim — kdor hodi na gore! Smrt najde tam, smrt, pravim vam, ljudje!“

Ljudje pa so sklepali roke. V nebo so se ozirali, in oči so jim bile žalostne. Srce jim je bilo polno usmiljenja in sočutja do nesreče mladega človeka.

„Kaj bo rekla stara gospa! Uboga mati!“ so zdihovale žene, in solze so jim zakrivale oči. „Umrla bo in ne bo preživela tega . . .“

„Peljal je Jozov Grega gospode v gore,“ je nadaljeval stric Jožef. „Z dvema vozovama so se peljali noter — popoldne pa se vrnejo s profesorjem.“

„Bog pomagaj!“ so dejali vaščani. Še dolgo so govorili na ulicah in ugibali. A stric Jožef, stari vojak, se je napotil po vasi; pripovedoval je gručam ljudi strašno nezgodo. Prestrašili so se povsod, in povsod je bilo slišati mehke besede usmiljenja in sočutja . . . Umrl je gospod — tam na belih, mrzlih gorah ga je srečala smrt v njegovih najlepših letih. Morda se je zganil tam nad nebotičnimi skalami sivi orel takrat, ko se je spustila smrt v temni prepad. Zavriščal je sivi orel in se vzel k modrim oblakom. — Divja koza je morebiti zagledala smrt, ko se je spuščala ob skalah navzdol; preplašena je zabrlizgala divja koza takrat in pohitela po ozki stezi navzgor na glavo snežnika velikana — —

Pri oknu velike hiše tam koncem zagorske vasi je sedela siva gospa takrat, ko so ljudje postajali v gručah po ulicah. Bled je bil njen nagubani, skrbi polni obraz. Njene solzne oči so strmele na bele planine, ki so se dvigale močno in ponosno v sinje nebo — tam daleč, daleč na zahodu. Prijazno so se ji smehljale danes; bile so vse polne solčnih žarkov in tihega miru.

„Ali ste ga vzele ve, planine?“ je mislila siva gospa tam pri oknu. „Toda ne — ve ste prijazne in lepe in nočete bridkosti materinemu srcu . . . Šel je Ivan preko vas, pa se mudi v čarobni dolini tam za vami. Vrne se, še danes se vrne vesel in zdrav . . .“

Spominjala se je natanko, kako se je poslovil sin zadnjikrat od nje. Zvečer je odšel na pot na snežno goro. Prenočiti je hotel tam na planini in zjutraj se povzpeti vrh gore. Postal je bil tisti večer še pri vratih in dejal še enkrat:

„Bodite, mama, brez skrbi! Jutri zvečer se vrnem.“

Skrbno in boječe mu je rekla takrat: „Ivan, preveč laziš po teh gorah. Tako se bojim, da se ti ne pripeti nesreča! Vsa sem v strahu, ko te ni doma . . .“

A nasmejal se je gospod profesor. „Ne bojte se zame, mama,“ jo je tolažil. „Gore so moje prijateljice — jaz jih ljubim. Ničesar hudega mi ne bodo storile.“

In šel je gospod profesor in žvižgal veselo pesem. Pod oknom pa se je še ustavil in pozdravil mamo z roko . . . Tako je hodil pogosto od doma na bele gore, katere je ljubil z vsem srcem. Nalašč je prišel za to iz mesta na letovišče v prijazno zagorsko vas. Svojo drago mater je vzel s sabo, da bi se naužila z njim svežega planinskega zraka. Lazil je dannadan po gorah, in mati ga je zaman svarila. Ljubil je gore, ljubil je večni sneg, ki se je blestel pod sivimi skalami, in nihče ga ni mogel zadržati, ko mu je vzhrepenelo srce po solnčnih višinah in belih rožah gori na sivih skalah . . .

Vesel in čilih korakov je bil odšel tisti večer od doma. A ni se povrnil ne prihodnji, ne tretji, ne četrti dan. V skrbeh in nemiru ga je čakala mati dannadan, in ljudje so poizvedovali kroginkrog po njem — a zaman. Izginil je gospod profesor naenkrat in nihče ni vedel, kam. Spretni vodniki so ga iskali po gorah; ponoči in podnevi so klicali njegovo ime ob strmih skalah, a odgovarjal jim je samo jek, mrzel in neprijazen. Vračali so se ljudje v dolino mračni in molčeči. Tolažili so ubogo gospo in so odhajali zopet na gore. Njihov trud je bil zaman, četudi so prečuli noč tam v črnih prepadih.

Vse dopoldne je slonela siva gospa ob oknu. Mislila je, da se zdaj-pazdaj prikaže tam na vogalu izgubljeni sin. Nasmeje se veselo in jo pozdravlja že oddaleč s klobukom, ovenčanim z belimi planinskimi rožami . . . A sina ni odnikoder; samotni stoji tam vogal, in nihče ne zavije mimo njega.

Poldan je zvonilo v visokem vaškem zvoniku. Gospa je molila dolgo za srečno vrnitev svojega dragega sina. Potem pa je šla počasi navzdol v jedilno sobo. Použila je nekoliko juhe. Le malo ljudi je bilo tam, in gospe se je zazdelo, da jo pogledujejo nekako čudno in sočutno.

„Morda vedo kaj o Ivanu,“ je pomislila. „Morda vedo, pa mi ne marajo povedati . . .“

Nemir se je je polotil. Vstala je in odšla na vrt. Preko vrta pa je zavila tja gor na prostorni pašnik. Lepe so bile tam steze, in dehtelo je mehko po planinskem cvetju. Zagledala je tam gručo ljudi, ki so se pogovarjali živahno. Možje so bili in žene in otroci. Vsi so pogledovali tja gor, kjer se je izgubila pot med skalami in se je vila naprej proti belim snežnikom.

Približala se je gruči, in takrat so jo zapazili. V zadregi so umolknili vsi in jo gledali plašno.

„Kaj se je zgodilo? Kaj čakate tu?“

Vprašala je gospa, a nihče ji ni odgovoril. Molčali so vsi in gledali v tla. Takrat se je pa približal učitelj; stopil je h gospe in jo hotel pomiriti.

„Tako se zbirajo vaščani vsako nedeljo tu,“ je rekel. „To ni nič čudnega... Gospa, ako sprejmete moje spremstvo...“

Smilila se je učitelju uboga gospa. Hotel jo je odpeljati strani, da ne bi izvedela tako hitro in naenkrat grozne novice. Počasi jo je hotel pripraviti na bridki udarec, da bi je ne strla grozna nesreča.

A gospo Amalijo je navdala naenkrat grozna slutnja. Ni odgovorila učitelju, ampak se je obrnila k dečku, ki ji je stal najbliže. Pokazala mu je svetel tolar in rekla:

„Povej mi, fantek, po pravici: kaj čakate tu?“

Bil je to Čurnov Jakec, paglavec vse vasi. Zasvetile so se mu oči, ko je zagledal svetli tolar, in lakomni prsti so segli po njem. Zajeceljal je in gledal v tla.

„Pravijo... pravijo, da zdaj... da zdaj pripeljejo mrt... mrtvega profesorja...“

Izpregovoril je Jakec-paglavec, in gospa ga je gledala s široko odprtimi očmi. Ni izpregovorila besede; zastokala je samo in se sesedla na bližnje hlode. Učitelj ji je hotel pomagati, a gospa mu je odmigala molče z roko. Prestrašili so se ljudje in so prihajali bliže. A takrat je zaklical naenkrat neki glas tam na koncu gruče:

„Gredo... gredo...“

Vseh oči so se uprle tja na sive skale. In resnično — izza ovinka se je prikazal voz, za njim drugi. Vozova je spremljalo nekaj ljudi, ki so šli ob strani kakor straža.

„Gredo... gredo,“ je ponovila gruča na pašniku, in mladina se je spustila v tek, vozovom naproti. Čula je gospa ta klic; trudoma se je vzdignila. A kakor da bi jo bila prešinila hipoma skrivna moč, je odhitela po poti za mladino. V skrbeh in strahu ji je sledil učitelj. Za njima pa se je usula vsa gruča ljudi. Glej, dosegli so vozova, ki sta se ustavila naenkrat. Prvi je bil postlan z zelenimi smrekovimi vejicami in je bil pogrtnjen z dolgo in široko odejo. Tja je stopila gospa Amalija. Zastonj so ji branili in jo odrivali nazaj. Naglo je odgrnila odejo in se je zgrudila potem tiho kakor mrtva na tla...

Tam pod odejo, med zelenimi smrekovimi vejicami je ležal njen sin, njen Ivan. Krvav mu je bil obraz in oči na veke, na veke zaprte. Krepak in mlad je bil odšel na bele gore. Smrt je prežalá tam nanj — ob temnem prepadu se mu je približala: In takrat so ugasnile vesele oči; mlado srce je ugasnilo in bilo je tiho in mrtvo...

Gospa Amalija je ležala kakor mrtva na tleh. A približali so se možje in jo položili rahlo na zadnji voz. Voznika sta pognala konje, in žalostni izprevod se je pomikal po peščeni poti proti vasi. Oglasili so se zvonovi tam na vasi, in njihov žalostni glas je odmeval otožno med gozdovi, tam ob belih skalah. Lepo se je smehljalo takrat solnce, in daleč tam so se dvigale planine, ponosne in resne...

Izpraznil se je širni pašnik kraj vasi. Človeka ni bilo širom nikjer. Le tam gori ob plotu je slonela majhna deklica in jokala bridko. S predpasnikom si je brisala rdeče lice, po katerem so drsele svetle solze.

In glej — sem od vasi je priletel takrat deček. Obrnil se je naravnost k deklici. Obstal je pred njo in jo gledal nekaj trenutkov molče. Potem pa se je dotaknil nalahko njenega ramena.

„Čuj, Nežica, zakaj jočeš?“

Izpregovoril je deček in gledal sočutno malo deklico. A deklica ni odgovorila. Še bridkeje je zahtela in skrila ves obraz v predpasniku.

„Nežica . . . no, Nežica, zakaj jočeš?“ je ponovil deček z žalostnim glasom. „Ali ti je gospodar storil hudo? Morda te je tepel? . . . Nežica, no, Nežica . . .“

Za hip je prenehala deklica jokati, kakor bi hotela izpregovoriti. Toda komaj si je obrisala solze, se je je polotil jok nanovo. Stal je deček pred njo in ni vedel, kaj naj stori.

„Nežica, če te je tepel gospodar, se maščujem,“ je govoril. „Naženem krave v njegovo polje, in razhudil se bo in bo žalosten . . . Poslušaj, Nežica!“

A Nežica je odmigala z glavo in ni prenehala jokati. Tedaj pa je postal deček nevoljen. Vzel je roko z njenih ramen, pogledal jo je temno in rekel:

„Če mi ne poveš, pa sem skregan s tabo . . . Veš, Nežica, na veke skregan s tabo.“

Takrat se je pa pokazal izza predpasnika objokani obrazek. Izpregovorila je Nežica z jokavim glasom:

„Oh, Andrejec . . . umrli so gospod profesor! Umrli so gospa iz mesta . . .“

In tedaj je razumel Andrejec, zakaj joče Nežica. Kolikokrat mu je pripovedovala, kako dobra ji je prijazna gospa iz mesta! Podarila ji je lepo pisano krilce; bele čipke je imelo tisto krilce in je bilo tako krasno! Peljala jo je že enkrat v svojo sobo. Kolača velik kos ji je zavila v papir in se ji smejala prijazno. Gospod profesor jo je pogladil po laseh in ji rekel dobrovoljno:

„Nežica! Ej, Nežica! . . .“

Ljubila je Nežica dobro gospo iz mesta. Vse bi bila storila zanjo in tudi umrla bi bila zanjo. A danes je videla, kako se je zgrudila gospa tam ob vozu, in kako so jo ljudje položili mrtvo na voz. Bridko ji je bilo in nepopisno tesno v srcu. Rada bi bila stopila tja in pomagala, a vedela je, da ne more ničesar . . . Umrta je dobra gospa in nikoli več se ji ne bo nasmehljala prijazno . . .

Spoznal je Andrejec vse to, in tudi njemu je bilo bridko v srcu. Premišljeval je, kako bi tolažil sestrico, a na ničesar se ni spomnil.

Nazadnje pa je le prijel Nežico za roko. — „Ne jokaj, Nežica!“ je rekel. „Saj niso umrli dobra gospa. Veš, samo slabo jim je bilo in hudo, ko so zagledali mrtvega gospoda profesorja . . . Veš, Nežica, zopet bodo dobri in zopet te bodo pobožali po laseh in se ti smejali prijazno. Verjemi mi, Nežica, le verjemi, pa nikar se ne joči!“

Nov up je prešinil deklico. Pogledala je bratcu s solznimi očmi v obraz in je dvomila: „Pa če je to res, Andrejec? Če je res? ... Če se ne lažeš, Andrejec?“

„Kaj bom lagal!“ je vzkipel Andrejec. Toda mirno in prijazno je nadaljeval: „Le verjemi mi, Nežica ... Pojdiva na vas, pa vprašava tam. Samo obraz si obriši poprej! Da ne poreko ljudje: Glejte jo, Nežico! Joče se kakor majhen otrok ...“

Ubogala je Nežica Andrejca. Lepo si je obrisala obraz s predpasnikom in ni jokala več. Samo oči, te žalostne oči, so ji bile rdeče od joka. Prijel jo je bratec za roko in napotila sta se proti vasi.

Srečala sta Jozovega Grega, planinskega pastirja. Nazaj je šel v planino k svoji ljubi živini. Ej, težko mu je v dolini, in zrak mu ne ugaja tu. Tam gori — da, na planini tam je prijetno! Poje se in vriska, da odmeva daleč naokrog, in srce je veselo in svobodno.

Srečala sta ga Andrejec in Nežica, in Andrejec ga je nagovoril: „Oj, stric Jozov Grega, ali so res umrli gospa iz mesta?“

„Niso umrli, Andrejec Kovačev,“ je odvrnil Jozov Grega, planinski pastir. „Malo so bolni, pa bodo že boljši ... A profesor so umrli — mhm, pa jutri bo pogreb.“

In šel je dalje Jozov Grega. Nerodne coklje so ropotale po kamenitem potu, in Joza je stopal vedno hitreje. Nazadnje pa je izginil tam ob skalah.

„Vidiš, da niso umrli gospa?“ je dejal Andrejec sestrici. „Ali ti nisem rekel? Pa si mislila, da lažem.“

Veselje se je naselilo na obrazu male Nežice. Lepe in prijetne misli so ji prišle v srce. Niso umrli prijazna gospa in morebiti jo bodo še kdaj pobožali po laseh in se ji nasmihali dobrovoljno. Tolažila jih bo, ker so umrli gospod profesor, in so sami tako žalostni zdaj. Najlepših rož bo nargala tam na polju. V prijazen šopek jih bo povila in podarila gospe, da se bodo nasmehnili. Vsako jutro jih bo podarila gospe, kakor mamic in očku tam na grobu ...

Hitro sta šla bratec in sestrica proti vasi in dalje iz ulice v ulico in sta se držala za roko ...

(Dalje.)

Kdaj?

Kdaj bom zlagal
spet vesele pesni,
kdaj bom peval
spet o zlati vesni?

Ko zveneli
cvetni so logovi,
ko zapali
beli so snegovi!

Ko prišla je
tuga v mojo dušo,
kakor smrt na
zapuščeno rušo ...

Bogumil Gorenjko.

Zadnji savski brodar.

Spisal Ivan Kranjskogorski.

Glasno je šumela Sava med tihimi bregovi. Vsled deževja je močno narasla, in njeni valovi so se vrtili v motnih vrtincih ter butali ob skalne peči, ki so štrlele tupatam iz vode. Iz rumenih gozdov je nosil veter velo listje v naraslo vodo, in šumni vrtinci so se jezno igrali z njimi. Potapljali so jih v motno globino in jih spet dvigali na površje ter jih potem kot sužnje drvili s seboj v daljne brezmejne kraje. Kam? Kdo ve, kam! V širno Donavo ali pa celo v daljno Črno morje, kjer bodo, razdrapani in raztrgani na tisoč koscev, segnili na dnu morske globočine.

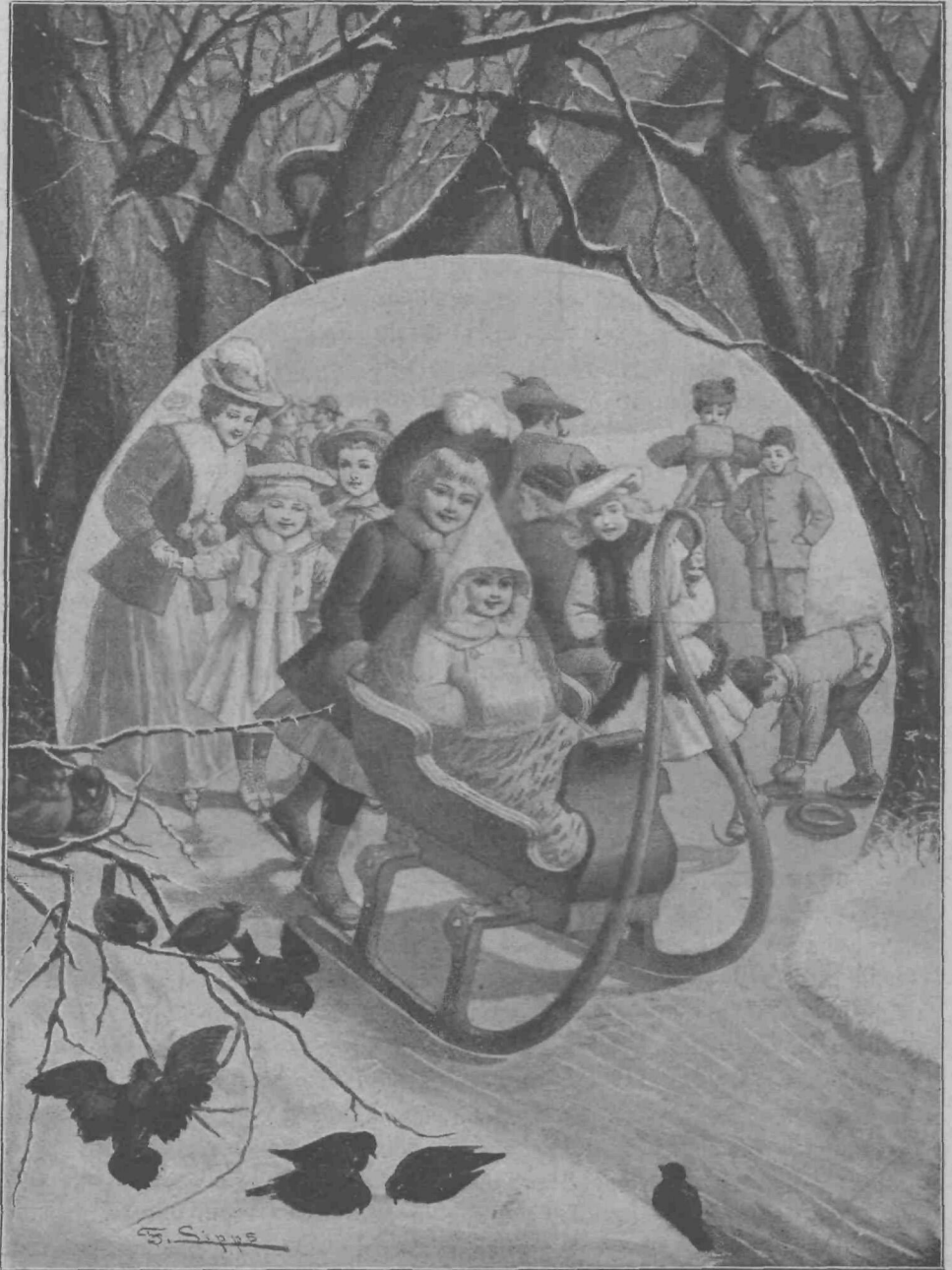
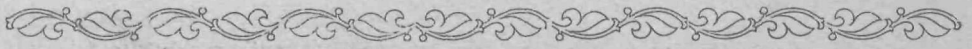
Tam ob votlih pečinah ob Savinem bregu je stala lesena kočica Seljanova. Dasi je bila krita s slamo in je imela komaj za glavo velika okna, je vendar bila prav lična. Na prvi pogled se je priljubila človeku. Nehote je zahrepenel vsakdo, da bi prebival v nji tudi on vsaj za nekaj časa, ker zazdelo se mu je, da je v tej hiši doma zadovoljnost in mir.

Seljanov ded je prišel iz hiše in je sedel na klop. Obrnil se je proti solncu, ker ga je mrzelo po starih udih. Pa tisti jesenski dan ni imelo solnce prav nič veselja, da bi vzbudilo vsaj nekaj radostnega življenja v propadajoči jesenski naravi. In tudi za deda se ni zmenilo. Zato se je starec zavil v gorko suktnjo ter nemo strmел v Savine valove. Podili so se pred njim in se zaganjali v čoln, ki je bil pripet ob lesenem kolu. Hoteli so ga odtrgati in odgnati s seboj v brezmejno tujino. Pa kaj bi tam z njim? Razbili bi ga ob skalnih čerih in ga potopili.

Potopili? O Bog varuj! To bi bila nesreča za deda; razžalostilo bi ga, da bi se razjokal. Nikoli več bi ne bil vesel. Kajti ljubil je svoj čolnič bolj kot leseno kočico na bregu, bolj kot zeleno polje okrog kočice. Saj si je s tem čolnom prislužil leseno kočico in zeleno polje. V njem je vozil ljudi z enega brega na drugega že celih petinšestdeset let, v njem je preživel najlepše dni svojega življenja in v ravno tem čolnu je hotel tudi počivati sredi hladnega groba. To so vedeli vsi ljudje, domači in tuji. Kadar se je starček pogovarjal z njimi o svojem brodarstvu, nikoli ni pozabil čolnička. Ukresal je ogenj, prižgal vivček ter rekel:

„Glejte, dnevi mojega življenja se bližajo koncu! Ko umrem, razderite moj čoln, iz njegovih desk pa naredite rakev ter me položite vanjo. V življenju sem brodaril v njem po šumni Savi, v grobu pa hočem pribroditi v njem na breg večnega življenja.“

Tako je ded večkrat govoril. In na to je mislil tudi danes, ko je gledal, kako butajo valovi ob njegov čoln. Začutil se je zapuščenega sredi jesenske narave in oziral se je okrog, če ni morda kje vnukinja Milica. Rad bi se bil pogovarjal z njo, ker jo je imel rad in ga je vselej kratkočasila. Pa ni je bilo nikjer. Pogladi si je sivo brado in se naslonil z roko ob razorano čelo. Na misel so mu prišli davni dnevi. Lepi so bili tisti dnevi, polni dela in življenja.

Pozimi.

Sele štirinajst let je bil star, ko je začel tesati z očetom ta čolnič. Celo leto sta ga tesala, ker sta ga hotela narediti močnega in varnega proti silnim valovom. Ko sta ga izgotovila, se je poslovil on od dragega očeta. Hudo mu je bilo, neizmerno hudo, in jokal se je, ko je poljubil očeta ob slovesu.

„Teško mi je, sinko moj, da se ločiva,“ je dejal oče. „A ne more biti drugače. Poklic tako hoče. Idi, in Bog s teboj! Brodari pošteno in srečno po šumni Savi, a še srečnejše vodi čoln svojega življenja!“

Obrnil se je oče pri teh besedah vstran in si obrisal solze; on pa je odjadral v novem čolnu po šumni Savi navzdol, in nista se videla nikdar več.

Dolgo je veslal tisti čas in temni mrak se je že spuščal na zeleno zemljo. Ustavil se je prav na tistem kraju, kjer stoji danes lesena koča. Ugodno je bilo tam za brodarja. Skalne peči so dajale čolnu varno zavetje. Tu mu niso mogli škodovati divji valovi in narasla voda, ki je delala brodarjem preglavice zlasti jeseni in pomladi, imel je srečo, ker tedaj se je začelo voziti čez Savo nebroj ljudstva, ko so izvedeli, da tam brodari mlad, krepak brodar. Bil je pogumen, in njegova roka je znala kljubovati silnim valovom in grozečim vrtincem. Kmalu je zaslovel daleč okrog kot najspretnjši savski brodnik. In zato ni bilo čudo, če si je prihranil nekateri srebrni tolar. Postavil si je kočjo, ki še zdaj stoji na skalnem bregu, ter si kupil polje okrog kočje in gozd.

Pred petinšestdesetimi leti, ko je začel brodariti, je vladalo živahno življenje ob bregovih Save in na njeni gladini. Sava je bila takrat žila prometa, ki je tekla skozi vinorodno Dolenjsko in zeleno Hrvaško. Široki splavi, obloženi z lesom, žitom in drugimi stvarmi, so ponosno plavali po savski gladini iz kraja v kraj. Po vglajenih stezah kraj bregov pa so vlekli ljudje in živina splave na dolgih vrveh proti vodi. Pisani čolnički so se vrstili drugzadruhim, v njih pa so prepevali veslači vesele pesmi ter udarjali z vesli v srebrne valove.

Seljanov ded je imel takrat mnogo posla. Tam pod njegovo kočjo so grozili hudi vrtinci. Vsak brodnik se je bal teh vrtincev. Zato pa so klicali njega, da jim je pomagal, preplavati mimo nevarnega mesta, ker je bil vaje in spreten, da nihče tako.

Živahno je bilo takrat življenje na šumni Savi. Kar mrgolelo je čolnov in splavov. Zdaj pa je vse drugače, vse zapuščeno in mrtvo. Časi so se izpremenili, in izpremenilo se je tudi človeško življenje. Zdaj se vozijo ljudje in blago po železnici v silnih vlakih, ki drve kot strela naravnost skozi mogočne gore čez zeleno polje in čez široke reke. Trdne mostove so sezidali ljudje čez deroče reke, in skoraj vsaka vas ima že svoj most. In kjer so mostovi, ni treba več brodarjev. — —

Ves žalosten si je pogladil ded razorano čelo ter mislil, kje ob šumni Savi bi bil še brodar, ki bi ves živel za brodarstvo, kot je bilo poprej. Ni ga bilo nobenega več. Vsi so pomrli ali pa so pometali vesla v vodo, ker jih niso več rabili. Ostal je samo še on edini; pa tudi on ne bo dolgo

več. Konec je njegovega brodarenja. Tudi tu, kjer stoji njegova koč, bodo postavili dolg most že prihodnjo pomlad.

Lepo je bilo življenje brodarja, a tistega življenja ne bo več ob šumni Savi.

Ded se je dvignil in se ozrl po pluskajočih valovih, kjer se je zibal njegov čolnič. Molče je gledal nekaj časa, potem pa napol smehljaje vzdihnil:

„Da, konec je tudi mojega brodarjenja! Star in trhel je že moj čolnič. Ne bo več za drugo kot za rakev. Trhel in onemogel je tudi čoln mojega življenja. Čutim, da me zapušča moč. Morda me vzame že ta zima, in potem je konec vsemu brodarjenju.“

Velo listje je padalo raz drevje, in motni vrtinci so se igrali z njim. Solnce se je skrilo za temnosive oblake, in čez prazno polje je pihal moker veter ter žalostno šumel skozi rumeni gozd.

Deda je posilil suh kašelj. In tedaj ga je začula vnukinja Milica. Brzih nog je prihitela k njemu in se mu spustila v naročje.

„Dedek, dedek! Kaj gledate na drugi breg? Dedek, tja se ne smete več peljati, tam je smrt! Pobrala je že vse otroke tam na onem bregu.“

Ded se je nasmehnil in prijel dekletce za roko. Spomnil se je, da ravsaja onstran Save kužna bolezen med otroci, pa da je pomorila že mnogo otrok. In Milica se boji, da bi ne prišla ta kuga tudi tostran . . . Bog varuj, da bi se to zgodilo. In starček je stisnil otroka k sebi:

„Nikar se ne boj! Tebe ne bo!“

„O dedek, jaz se bojim! Smrt ima hudo koso. O, in če sèm pride, me bo!“

„Ne boj se, Milica! Po tebe ne sme priti! Saj tudi ne more k tebi čez deročo Savo, ker nima čolna.“

Milici so se veselja zaiskrile oči in oklenila se je deda okrog vratu.

„Kajne, vi ne boste nikoli hoteli prepeljati smrti na naš breg! Kajne?“

„Ne bom je prepeljal, prav gotovo ne!“

Milica se je starčka še tesneje oklenila in ga boječ, napol šepetaje vprašala:

„Dedek, ali ste že kdaj vozili smrt po Savi?“

Nasmehnil se je ded. Vse je že vozil, vse mogoče stvari, smrti pa še nikoli! Romarje je prepeljal in duhovnike, kmete in bogate grajščake, lačne delavce in ponosne generale. Vozil jih je za srebrne petice in tudi za božje plačilo. Dovoljkrat je peljal koga v črni noči, da ni mogel spoznati, kdo je in kaj je. Pa prepeljal ga je vendarle, ker je videl, da je človek.

Peljal je tudi že mrtvega mladeniča v črni rakvi na drugo stran. Celu Boga je že vozil v svojem čolnu, ko ga je nesel duhovnik bolniku kot sveto popotnico. Vse je že vozil po šumni Savi, smrti pa še ne. Pa saj smrt se ne vozi v čolnu. Smrt sama drvi čez širno zemljo, kot drvi mrzel veter čez zelene travnike in čez šumeče reke.

In če bi ga res naprosila blede smrt, naj jo prepelje čez Savo na oni breg, kjer stoji njegova koč, bi tega nikoli ne storil. Pa če bi njemu samemu vzela glavo! Ne boji zase in za svoje življenje, ampak za Milico, ki je še tako mlada. Od žalosti bi si rval sivo brado, če bi mu jo vzela smrt.

Pogradi deklico po plavih laseh ter ji pravi o železnicah, ki vozijo po širni zemlji, in zrakoplovih, ki plavajo visoko pod nebom kot smeli orli. Tudi Milica je že videla zrakoplov. Po leti je jadral naravnost čez Savo in čez zelene gozde tja dol proti južnemu morju. Rada bi se bila peljala z njim, da bi videla širno zemljo. Tja gor do sivih meglic bi se dvignila in pogovarjala bi se s srebrnim solncem in zlatimi zvezdami.

„Še lahko doživiš,“ ji pojasni ded. „In vozila se boš kot ptica po lahkem zraku. Kaj vemo, kaj še pride. Včasih ni bilo tega. Ni bilo železnic, ni bilo zrakoplovov in druge take reči. Samo mi brodarji na šumni vodi in vozniki na beli cesti — samo mi smo prevažali ljudi iz kraja v kraj. Zdaj pa je vse drugače. Namesto nas so nastopili železniški izprevodniki in zrakoplovci. In mi smo pozabljeni za vedno. Pomrli so moji tovariši; in tudi moj čoln boste kmalu pre naredili v rakev in me položili vanjo, da jadram na boljši svet.“

Tužno je bilo starcu pri srcu. A ko se ga je oklenila Milica, se je spet vzradostil. Videl je, da ji je hudo in da ji silijo solze v oči. Zato ni maral več govoriti o tem. Ozrl se je na onostranski breg, kjer so ležala močna bruna za most, ki ga zgrade že prihodnjo pomlad.

„Tedaj, Milica,“ je rekel, „bo spet življenje ob našem bregu. Delavci bodo delali vse dni in popevali. In ko bo most dograjen, bodo vozile lepe kočije mimo naše kočje. Takrat ne bo več tako samotno in zapuščeno pri nas, kot je ta leta.“

Siva megla se je dvigala iz motne Save in se plazila kot bajno bitje med rumenim drévjem onstran vode. Objemala ga je in puščala rosne kaplje na velem listju. Drevje je tiho pokalo, vrane so krakale na zapuščenem polju, in mrzel voden veter je začel briti prek Save.

Dedu je jelo mraziti in je že hotel oditi z Milico v gorko kočjo. Pa se mu je zazdelo, da ga nekdo kliče onstran Save. Napenjal je oči, in zdelo se mu je, da stojita na onem bregu dva človeka in mu mahata z belim robcem ter kličeta, naj ju prepelje čez vodo.

„Vid mi peša in sluh,“ reče. „Poglej ti, Milica, ali ne mahata tam dva človeka in mi kličeta, naj ju prepeljem čez vodo?“

„Ne, ne, dedek! Nikogar ni tam! Dobro vidim, da ni nikogar.“

Spet je napenjal ded oči in poslušal. Pa bolj ko je gledal, bolj se mu je zdelo, da je nekdo tam in da ga kliče.

Vzel je pomišljevaje veslo in stopil v čoln. Milica pa je zaplakala: „Dedek, ne! Nikar ne hodi tja — saj ni nikogar tam! Samo vrane krakajo, in megle vstajajo iz vode.“

„Tiho bodi, Milica. Kmalu se vrnem!“

„O dedek, dedek! Mene je strah! Smrt je tam na onem bregu!“

„Ne boj se, Milica! Idi v hišo, da se ne prehladiš!“

„O dedek, dedek, vrnite se! Smrt je onstran Save — Smrt vas kliče — smrt!“

Zaplakala je deklica in proseče klicala, naj se dedek vrne. Pa ni je več slišal. Bil je že daleč od brega sredi motne gladine. Narastli valovi so

šumeli in pljuskali z močno silo ob čolnič. Z vsemi močmi je sukal stavec veslo ter se upiral krutim valovom. Danes bi gotovo ne šel brez potrebe na šumno Savo, ker je bila prederoča in prenevarna. Pa tam je videl dva človeka, ki bi se bila rada prepeljala na drugo stran. Ali naj ju pusti tam? Ne — tega ni mogel ded. Bil je vselej usmiljenega srca. In šel je tudi v nevarnost, če je bilo treba, prepeljati koga.

Sredi Save je dvignil oči in se ozrl v nasprotni breg, da vidi, koga čaka tam. Napenjal je oči in napenjal, pa ni videl nikogar. Čudno! Torej ga je res motil opešani vid in sluh?

„Halo, halo,“ je zakričal v nasprotno stran misleč, da se mu kdo oglasi. A dvignila se je le tropa vran ter glasno krakajoč plavala v mokri megli. Potem pa je bilo vse tiho. Samo valovi so šumeli, zaletavajoči se ob skalne čeri. Nikogar ni bilo onstran; le samotne breze so stale povite v sivo meglo.

Petinšestdeset let je že brodaril ded, pa še nikoli ga niso varale oči in ušesa. — —

„Čudno, čudno,“ je mrmral samprisebi in obračal čoln sred motne vode, da se vrne čimprej k Mijici. Pot mu je stopil na razorano čelo, in težko je že hropel. Moral se je silno upirati z vsemi močmi, da je vzdržal čoln na peneči gladini.

A tedaj pridrvi močan razpenjeni val in se zaleti z vso silo ob čoln ter ga prevrne. — — —

Pogrezne se ded v globino, in peneči valovi se zgrnejo od vseh strani nad njim. Izginil je zadnji savski brodar.

* * *

Nastali so za Milico težki dnevi, polni žalosti. Neprestano je plakala in jokala na Savinem bregu ter prosila šumno vodo:

„O Sava, šumna Sava, kje imaš dedka? Daj mi dedka nazaj?“

In usmilila se je šumna Sava plakajoče deklice in je vrgla dedkovo truplo na zeleni breg.

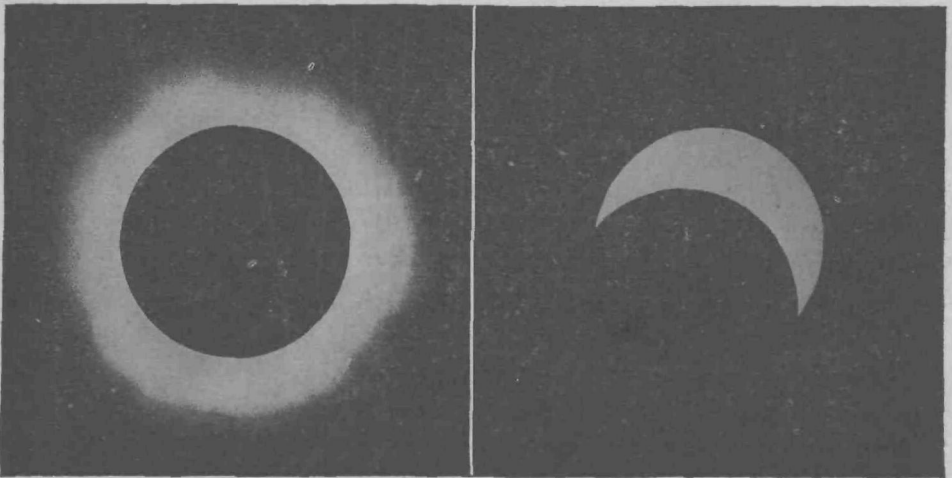
Razdrli so čoln. Iz njegovih desk pa so naredili rakev ter položili vanjo zadnjega savskega brodarja. Želel je, da brodari v njej v večno življenje.

.: LISTJE IN CVETJE .:

Mladi zvezdoznanec.

Solnčni in lunin mrak. To že veste, kaj pomenijo besede: solnce je mrknilo, luna je mrknila. Večkrat se namreč dogodi, da solnce popolnoma ali deloma otemni in tako tudi luna. Kaj je temu vzrok? Zemlja in luna dobivata svetlobo od solнца. — Ob luninem mlaju sta solnce in luna na nebu navidezno blizu skupaj, in sicer je luna navadno nekoliko višje ali nižje od solнца. Včasih se pa dogodi (v 18 letih 41 krat), da pride luna popolnoma ali deloma pred

Slika 1.

Slika 2.

solnce in nam tako solnce popolnoma ali deloma zakrije. Temna lunina ploskev se pomika pred solncem, solnčna svetloba nam izginja. Pravimo, da solnce mrkne. Razločujemo pa popolni in nepopolni solnčni mrak. Dogoditi se tudi more, da luna ne zakrije cele svetle solnčne ploskve, ampak da ostane okrog lune še viden kolobar, tedaj imamo kolobarčasti solnčni mrak. — Ob polni luni je solnce onstran zemlje tako, da je zemlja med solncem in luno. Takrat se more dogoditi (v 18 letih 29 krat), da zemlja s svojo senco zastre luno. Solnce ne more svetiti na luno, zato luna popolnoma ali deloma zatemni. Pravimo, da luna mrkne. Ako bi bili poti zemlje in lune v isti ravnini, da bi se mogla ob mlaju in polni luni skozi solnce, zemljo in luno potegniti ravna črta, bi ob vsakem mlaju nastopil solnčni mrak, ob vsakem ščipu pa lunin mrak.

Solnčni in lunini mrakovi so kaj zanimivi nebesni pojavi. Kadar n. pr. luna popolnoma mrkne, se vidi, kako se prične pomikati zemeljska senca na luno. Ko pride luna v polno zemeljsko senco, tedaj vidimo luno v medli bakrenordeči svetlobi. Popolni lunin mrak traja lahko dve uri.

Bolj redka pa veličastnejša prikazen je popolni solnčni mrak. Solnce sicer mrkne pogosteje kakor luna, toda za iste kraje se ponovi popolni solnčni mrak šele v 200 letih. Izmed čitateljev in naročnikov „Vrtca“ popolnega solnčnega mraka najbrže še nobeden ni videl. V naših krajih ga bo komaj kdo od nas doživel, kajti prvi pri nas vidni solnčni mrak bo šele 11. avgusta 1999.

Zadnji precej velik solnčni mrak smo v naših krajih videli 30. avgusta l. 1905. Za južnejše kraje je bil ta mrak popoln, pri nas se je videl le nepopolnoma; luna nam je takrat pokrila okoli sedem desetink solnčnega premera. Kdor je dobro pazil, je lahko videl, v koliko se je zmanjšala solnčna svetloba. Naši sliko kažeta opisani solnčni mrak, kakor se je videl v krajih, kjer je bil popoln (slika 1.), in kakor se je videl pri nas (slika 2.).

Popolni solnčni mrak je izreden in važen naravni pojav. Važen je predvsem za zvezdoznance, ker jim je takrat dana prilika, bolj natanko spoznavati naravo solнца. Popolni solnčni mrak nam pa opisujejo takole:

Lep, jasen solnčen dan je. Zvezdoznanci pa so za ta dan izračunali solnčni mrak. Ljudje pričakujejo nestrpno napovedanega časa. Kar se na zahodnem robu solнца pokaže majhna zajeda, ki počasi pa vedno raste. To je temna lunina ploskev, ki stopa pred solnce¹

Solnčna svetloba še ni pričela pojemat. Ko pa doseže temna lunina ploskev središče solнца, postaja mrak že zanimiv. Od tedaj pojema polagoma solnčna svetloba. Čim več solнца zakriva luna, tem hitreje otemneva. Ko se bliža trenotek popolnega mraka, izgineva svetloba tako hitro, da opazovalca obide groza. Vsi zemeljski predmeti dobe drugačno barvo, narava se odene v žalostno, temno, skoro strašno barvo. Najlepše zelenje postane temnosivo. Blizu solнца je nebo svinčene barve, obzorje pa obroblja čudna zelenkasto-rumena barva. Obrazi ljudi dobe mrtvaško barvo. Ta grozna barva in pa okolnost, da se hipoma zmanjšuje toplota ozračja, je vzrok, da se zdi, kakor bi pojemale vse življenje v naravi.

Splošni molk in skrivnostna tihota nastane v naravi. Ptički utihnejo in se poskrijejo, prav tako metulji in druge žuželke. Vse je tako čudno, kakor bi se napovedovala grozna nesreča. Še celo zvezdoznanci, ki hočejo pojave ob solnčnem mraku proučevati z daljnogledi in drugimi zvezdoznanskimi pripravami, prevzame ta silni utis. Ako bi bil kdo ob popolnem solnčnem mraku na visoki gori, bi videl, kako hiti temna senca, ki bo zagrnila zemljo, kakor silen vihar proti opazovalcu. Od solнца je videti le še prav ozek srp. Zdajzdaj bo luna popolnoma zakrila solnce. Še en trenotek, in solnce ne sveti več. Podoba neba se je docela izpremenila. Na nebu, prevlečenem s težko svinčeno barvo, je videti mesto solнца popolnoma črno ploskev lune, ki jo obdaja svetlejši, srebrnobel venec (slika 1.), iz katerega se prikazujejo tuintam rdeči plameni. Tega prizora človek ne more pozabiti. Tema je tolika, da se vidijo najsvetlejše zvezde, predvsem danica, Venera. Toda le malo časa traja ta slika. Dve, tri, štiri minute, pa se prikaže spet prvi solnčni žarek. Kakor električna svetilka posveti solnce, sence na zemlji so ostre in se tresejo. Zdi se, da se svetloba giblje po zemlji kakor valovje. Temna narava postaja svetlejša in prijazna, prave barve se vračajo, narava iznova oživi, tesnost, ki jo je občutil človek, izgine, srce postane spet veselo. Veličasten solnčni mrak je minul, v par minutah je vse tako, kakor bi se ne bilo nič zgodilo. Opisi vseh, ki so kdaj videli popolni solnčni mrak, se vjemajo v tem, da ni mogoče popisati mogočnih in pretres-

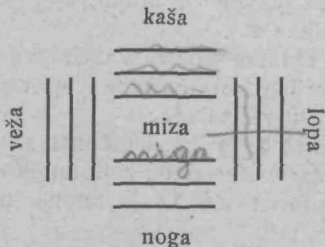
¹ Ako sije solnce skozi listnato drevje, tedaj ste gotovo že opazovali na tleh nebroj svetlih krogov. To so sličice solнца, ki sije skozi majhne odprtine med listjem. Ob solnčnem mraku pa ni teh okroglih solnčnih sličic, ampak na njih manjka toliko kroga, kolikor solнца je luna zakrila. Pri solnčnem mraku l. 1905. so se solnčne sličice v drevesnih sencah videle take, kakor kaže zgoraj slika 2.

ljivih utisov, ki jih napravi tak solnčni mrak. Tudi zvezdoznanci, ki morajo v par minutah, ko traja mrak, hitro opazovati sonce, morajo napeti vse moči, da ne izgube za zvezdoznanstvo dragocenih trenutkov in da jih ne premaga silni utis solnčnega mraka.

J. Dostal.

Izpremenjevalna naloga.

(Priobčil Internus.)

Izpremeni besedo miza v druge besede tako, da vselej izpremeniš eno samo črko in da ni nobena beseda brez pomena ter je v četrti izpremembi ali kaša, ali noga, ali veža, ali lopa.*

* Navodilo: dan — čaj, naj, noj — noč.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Šaljivo vprašanje.

(Priobčil I. S.)

Kateri deček jopič zapne, kateri pa ga zapenja?

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Listnica uredništva.

Našim pesnikom, starejšim in novejšim: Posezite malo globlje v človeško življenje, zlasti se radi zataplajte v tajinstveno dušo otroško. Vedno oprevanje narave — o vesne lepoti in zime strahoti, v polletja duovih in jesenskih darovih — utegne že presedati vam in naši mladini. Zato povemo precej v začetku leta: Hočemo, da naši pesniki napredujejo — ne po številu izdelkov, marveč v izvirnosti idej ter v pravilnosti, lepoti in lahkoti pesniške oblike. Tudi vnaprej izjavimo: Ne zanašajte se preveč na uredniško pomoč, češ, da je izdelek le pesmi podoben, — drugo bo že urednik okrezal. V koš pojde brez usmiljenja vse, kar ne kaže ni nadarjenosti, ni marljivosti. — Tudi prozaičkom bodi povedano, da naj se nikar nohedne ne ravna po napačnem pravilu: „Za otroke je vse dobro!“ marveč po istinski zahtevi: „Mladini je najboljšo komaj dovolj dobro!“

Vabilo na naročbo.

Cena „Vrtcu“ in „Angelčku“ je skupno 5 K 20 h. „Angelček“ se oddaja tudi posebej in stane na leto 1 K 20 h. (Na deset izvodov pod skupnim zavitkom se daje eden po vrhu.) — Naročnina in vsi spisi, namenjeni „Vrtcu“ in „Angelčku“, naj se pošiljajo, kakor doslej, z naslovom: Anton Kržič, c. kr profesor v Ljubljani, ali: Uredništvo „Vrtčevo“ (Sv. Petra cesta št. 78). V Ljubljani se lahko naroča tudi v „Katoliški Bukvarni“.

Priporočamo v nakup tudi poprejšnje letnike, ki se odslej dobivajo v „Katoliški Bukvarni“, in sicer: 1. „Vrtec“, letnik 1895 in 1897, 1905 do 1909, vezan po 4 K. — 2. „Angelček“, II. — XVII. tečaj, vezan po 1 K. 3. „Mladinski glasi“, uglasbil P. Angelik Hribar (ponatis iz „Angelčka“) I zv. (s slikami) dvoglasno po 24 h, II. zv. četveroglasno po 40 h in III. zvezek dvo-, tri- in četveroglasno po 40 h — 4. „Nedolžnim srcem“, pesmi s slikami (ponatis iz „Vrtca“ in „Angelčka“) po 1 K 20 h kart. in 1 K 45 h lično v platnu. — 5. „Iz raznih stanov“, speval Taras Vasiljev. Z dodatkom „Urban iz Ribnice“. Cena 25 h.

Letna naročnina naj se blagovoli naprej plačevati in kmalu poravnati, kjer je še kaj zaostalega.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsakega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h. Uredništvo in upravnništvo Sv. Petra cesta št. 78 v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravniki dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.